

۲۰۱۶/۰۸/۰۹

پوهنمل حاجي محمد نوزادي

د نړۍ واکمن به څوک سي؟

دریمه برخه

په لومړۍ برخه کې مو د سترو امپراتوریو یادونه وکړه او د شلمې پیړۍ په وروستیو کې د وارسا او نانو پکتونو پر څرنګوالي و ږغیدو او دا مو هم په ګوته کړه چې نانو نور زیانمنونکی قوت اود نړیوال برم نه لویډلی دی . په دویمه برخه پر دې و ږغیدو چې د امریکا متحده ایالتونه ، اروپایي اتحادیه او د چین اولسي جمهوریت د اوس د پاره په یوازې سر د نړۍ د واکمن کیدو جوګه ندي.

د روسیې فدرالي جمهوریت:

د روسیې په اړه لاندې لاملونو ته پام اړول پکار دي:

- ۱ - دا چې روسیه د شوروي اتحاد نه په میراث پاته هیواد دي، هغه خپلسري کړني ، ناخوالي او یرغلونه چې د وخت په توتالیتار کرملیني رژیم کې عاقبت نه سنجوونکو مشرانو په تیره د دماغی ناروغ لیونید برژنیف د واکمنۍ پر مهال د خپلي امپراتوري په تر لاس لاندې جمهوریتونو ، د سوسیالستي بلاک په هیوادونو کې لکه هنگري ، چکوسلواکیا او نورو او د پای په کلونو کې په دوست هیواد افغانستان کې تر سره کړي ، اوسنی روسیه هم د نوموړي امپراتوی د میراثخوړونکي په توګه د هغو ناورتیاوو او ناخوالو د مسئولیت له ګناه نه ځان په بشپړ ډول نسي پاکولای.
- ۲ - روسیې لا تر اوسه د یوه صالح میراث خور رول ندی تر سره کړی ، نه یوازې داچې متضرو هیوادونو ته یې د رسیدلو زیانونو تاوان پر غاړه ندی اخیستی ، بلکه ساده بخښنه یې لا هم نده ورڅخه غوښتي . ځکه نو روسیه لا تر اوسه د ډیرو اولسونو د پاره د پوره باور جوګه نه ده.
- ۳ - روسیه که څه هم د اقتصادي سرچینو خورا لوړ پوټنسیال لري خو مالي فساد او مافیایي کړۍ یې پدی برخه کې د پیاوړتیا زورور څښونه دي او روسیې په نړیوال ډګر کې د یوه پیاوړی اقتصادي مرستندویه هیواد رول ندی تر لاسه کړی.
- ۴ - روسیې ته که څه هم د شوروی د وخت پیاوړی جنګي توان پاته دي خو د نننۍ تکنالوژیکي پرمختیاوو څخه یې ټول هغه څه په لاس راوړي ندي چې د جنګي ماشین څرخونه یې اړتیا ورته لري.
- ۵ - روسیې تر وروستیو کلونو پوري د نړیوالو سیاسي معادلو څخه ځان لیري ساتلی وو ، د بیلګې په توګه ویلای سو چې د عراق او لیبیا په مسئلو کې یې یوازې د نندارچې رول ولوباوه . که څه هم اوسني اولسمشر پوتین دا ګری د روسیې بیا مطرح کولو ته لستونۍ را نغښتي دي خو لا تر اوسه یې پیاوړي باوري ملاتړي ندي تر لاسه کړي . له ایرانه سره یې لږ و ډیر نژدېوالي د ځینو لنډمهاله سیاستونو په اړه دی، مثلاً د سوریې شخړه.
- ۶ - روسی سیاستوال د شوروي مشرانو په ډول د باور وړ دوستان پاته کیدلای نه سي او هر ګری سیاسي لوری بدلولای سي چې دا کار په نړیواله کچه یو منفي ټکی دی.

پدې توګه د لوړو عیني دلایلو له مخي روسیه هم د نړیوالې واکمنۍ د تاج جوګه کیدلای نسي.

د هند جمهوریت:

- ۱ - هند چې تازه په نړیواله کچه د مخ په غوړیدو یوه پیاوړي اقتصادي او تخنیکي پوټنسیال سره سیاسي ډګر ته راوتلی دی ، داچې د نفوسو د بي کنټروله زیاتوالی او د بي وزګارۍ د لوړی کچې سره لاس او ګریوان دي ، دغو ناخوالو په کورني اقتصادي ستونزو کې را شکل کړی او نړیوال اقتصادي اغیز یې کم کړیدی.
- ۲ - هند لا تر اوسه د م . م . په امنیت شورا کې خپل غړیتوب چې په یقین سره یې مستحق هم دی ، ندی تر لاسه کړی ، ځکه یې په نړیوال سیاست کې رول او اغیز د پام وړ ندی.

د پاڼو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

۳ - هند که څه هم پخپله یو زورور اتمي هیواد دی ، خو دداسی ددو اتمي هیوادونو لخوا محاصره دي چي د دواړو سره سرحدی دعوی لری لکه چین او پاکستان او هغوی دواړه بیا د هند سره ددغو ستونزو له مخي د پخوا څخه پخپلو کي د دوستی گډي اړیکي پالي.

۴ - هند سره لدې چي دنړی تر ټولو ستره دموکراسی ده ، خو داچي د بیلابیلو مذهبونو او قومونو یو نندارتون دي ، د خپل هیواد په دننه کي د سختو اقتصادي ستونزو بر سیره د سیاسی ، ایتنیکي او مذهبي ستونزو سره هم لاس او گریوان . ددغو ستونزو حلول د اوس د پاره د هند تر ټولو مهم لومړیتوبونه دي.

۵ - د هند نظامي توان که څه هم د پام وړ وړتیا لري ، خو لا تر اوسه په نړیوالو معادلو کي مطرح قوت ندی.

۶ - د هند د نظامي توان پیاوړتیا د گاندي د مسالمت امیزه سیاست او د خپلی مذهبي فلسفی تر تاثیر لاندی یی په جنگي ډگر کي په زیانمنونکي توگه د پرمختگ لور چانس کم دی.

لنډه داچي هند نه د نړیوال تاج جوگه او نه هم دا خیالونه په سر کي لری.

د لوړو لاملونو پر بنسټ د اوس د پاره د نیکه مرغه هیڅ داسی یو هیواد نسته چي د یکه تازی د لاري ځان د نړی واکمن وبللای سي . البته دا حالت که د یوې خوا د کمزورو هیوادونو په گټه دی خو د بل پلو نه زورور هیوادونه لا هم تر لویه بریده د خپلسریو په وړاندی قوي خنډونه نه ویني . ددی دپاره چي ددغی خپلسریو مخه ونیول سی ، پکار ده چي د نړی د زورورو قوتونو تر منځ یو منطقي انډول منځته راسي.

ددی خبري مانا داده چي باید زورور قوتونه په خپلو کي یو پر بل د باور له مخي پر دوو اقتصادي - نظامي ډلو وویشل سی او د پخوا پشان په نړی کي دوه قطبیز سیستم منځته راولي . البته دا ځل به یی دپخوا څخه توپیر پدی کي وي چي دا ځل به ایډیالوزیکي بنسټ نلري بلکه دخپلو ملي گټو خونديتوب او د نورو ملي گټو ته درناوی به یی اصلي موخي وي . دا دوه قطبونه کولای سي په کمزورو هیوادونو کي د اقتصادي مرستو د سیالیو د لاري په نړیوالو معادلو کي هغوي په خپله گټه و هڅوي.

زما په آند د اوس د پاره کیدلای سي ددغو دوو قطبونو څخه په یوه اقتصادي - نظامي تړون کي همدغه د اوسني ناتو غړي او خواخوږي هیوادونه یی راټول سي او د بل قطب د پاره باید د چین ، روسیې ، شمالي کوریا ، او خواخوږو هیوادونو په گډون یو بل اقتصادي - نظامي تړون منځته راسي.

که داسي وسي ، زما گومان دادی چي هند به د اوس د پاره د دواړو قطبونو څخه ځان څنگ ته وساتي او د دواړو سره به دوستانه اړیکي و پالي . پدی توگه کیدلای سي نړی په یو قطبي سیستم کي د زورور واکمن له خپلسریو څخه بیغمه پاته سي او اولسونو به پخپله خوښه د دموکراتیکو لارو څخه خپلي اقتصادي او سیاسي چاري پر مخ بوزي.

پدی هیله چي نړیوال هر څه ژر د تل لپاره د زورورو لړمانو له شره په امان اوسي

پای

ډنمارک - د ۲۰۱۶ کال جولای میاشت

د پانیو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ